

Üniversite Öğrencilerinin Kullandıkları Karar Verme Stratejilerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Deniz Özge YÜCELOĞLU KESKİN¹ Levent BAYRAM¹

Deniz GÜNAY DEREBAŞI¹ Özgür BOSTANCI¹ Menderes KABADAYI¹

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, YDSBF, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü

Özet

Bu araştırmada, yaş, cinsiyet, fakülte ve barınma yeri değişkenlerinin üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın evreni 2013-2014 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerden, örnekleme ise bu fakültelerden rastgele seçilmiş 185 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin kullandıkları karar verme stratejileri, Kuzgun (1992) tarafından geliştirilen "Karar Verme Stratejileri Ölçeği" ile ölçülmüş, bazı demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Veriler yüzdelik-frekans, ortalama, Mann Whitney U testi, Standart Sapma ile değerlendirilmiştir. Toplanan verilerin analizinde SPSS 17.0 programı kullanılmıştır. Karar verme stratejisinin alt boyutları olan "kararsızlık" üzerinde cinsiyetler, yaş grupları ve fakülteler arasında, "içtepisel" üzerinde cinsiyetler ve fakülteler arasında, "mantıklı-sistemik" üzerinde fakülteler arasında anlamlı farklar olduğu ortaya konulmuştur ($p < 0.05$). Kız öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha fazla iç tepisel karar verdikleri ve kararsızlık yaşadıkları, üst yaş grubu öğrencilerde kararsızlık sürecinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenim görülen fakülteye göre; mantıklı karar verme, içtepisel ve kararsızlık alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüş bu durum öğrenim görülen fakültelerin karar verme stratejileri üzerinde önemli bir etkisinin olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Karar Verme Stratejileri, Üniversite Öğrencileri

Examining Decision Making Strategies of University Students in Terms of Some Demographic Variables

Abstract

This study examined the effects of the variables of age, gender, faculty and housing on university students' decision making strategies. The universe of the study consisted of students studying in different faculties of Ondokuz Mayıs University in 2013-2014 academic year, while the sample of the study consisted of 185 students selected randomly from these faculties. Students' decision making strategies were measured with "Decision Making Strategies Scale" developed by Kuzgun (1992). Personal Information Form developed by the researcher was used to find out demographic data. The data were evaluated with percentage- frequency, average, Mann Whitney U test and standard deviation. SPSS 17 was used for data analyses. Significant differences were found in sub-dimensions of decision making strategies: between gender, age groups and faculties in "indecision", between gender and faculties in "impulsive", between faculties in "logical-systematic" ($p < 0.05$). It was concluded that female students gave more impulsive decisions and experienced more indecisiveness than male students and the process of indecisiveness was seen more in older students. A significant difference was found between the sub-dimensions of making logical decisions, impulsiveness and indecisiveness in terms of the faculties students attended and this result showed that faculties students attended had a significant effect on decision making strategies.

KeyWords: Decision making strategies, university students

Giriş

Karar verme, olaylara ilişkin olasılık hesapları yaparak iki veya daha fazla seçenek arasından bir seçim yapma yetisi, süreci veya bu amaçla kullanılan yöntemdir (Budak, 2000). Karar verme davranışının oluşması için, birey karar verilmesi gereken bir durumun farkına varır, bu durum karşısında ne zaman ve nasıl karar vereceğini belirlediğinde ise karar verme etkinliği sonlanır. Karar verme davranışını oluşturan evreler birbirini takip etmektedir. Birey seçeneklerle bu seçeneklerin sonuçlarını inceler ve değerlendirmenin sonucunda istediği seçime yönelir. Karar verme dinamik bir süreçtir ve birey bu süreçte önemli rol oynamaktadır. Karar verme durumunda, bireylerin farklı stratejiler kullandıkları belirlenmiştir. Karar verme stratejisi, bireyin, karar vermesi gereken bir durumla karşılaştığında, nasıl davranacağını belirlemesi işlemine denir (Ersever, 1996). Karar verme stili bu karar verme sürecinin önemli bir belirleyicisidir. Karar verme stili bir karar alma durumunda bir kişinin yaklaşım, tepki ve eylemlerde bulunduğu duruma denir (Philips ve ark,1984)

Karar verme davranışının ortaya çıkabilmesi için şu üç koşulun bulunması gerektiği belirtilmektedir. a) karar verme ihtiyacını ortaya çıkaran bir seçme sorununun varlığı ve bu sorunun birey tarafından hissedilmesi; b) güçlüğü giderecek birden fazla seçeneğin bulunması; c) bireyin seçeneklerden birine yönelme özgürlüğüne sahip olmasıdır (Kuzgun, 2005). Karar verme stratejilerini mantıklı, içtepisel, bağımsız ve kararsız olmak üzere dört başlık altında toplanır. İçtepisel karar verme stratejisi; seçenekler üzerinde yeterince düşünmeden, içten geldiği gibi karar verme biçimidir. Mantıklı karar verme stratejisi; karar verirken seçenekleri dikkatle inceleme ve her birinin olumlu ve olumsuz yanlarını değerlendirme ve bunun sonucunda bir karara ulaşma sürecidir. Bağımsız karar verme stratejisi; başkasından yardım almadan kendi başına karar verebilmedir. Kararsızlık ise, verdiği kararı hemen değiştirmek isteme, hiçbir karardan hoşnut olmama durumu olarak tanımlanmaktadır (Kuzgun, 1992). Bu stratejilerin birbiriyle birleşik olarak kullanılması mümkün olabilmektedir. Karar verme durumunda kullanılan stratejiler planlama sürecinden geçerek uygulanabildiği gibi, karar verme durumuyla karşılaşıldığı anda da belirlenebilmektedir. Harcanan çaba ve etkililikleri açısından karar verme stratejisi kullanımlarında farklılıklar görülebilmektedir. (Payne ve ark, 1993).

Karar verme davranışını farklı şekillerde etkileyen değişkenlerden biri de yaş değişkenidir (Byrness ve McClenny, 1994). Ailenin tutumu ve yaklaşımı da çocuğun karar stratejilerini kullanmasında önemli bir değişkendir (Brown ve Mann, 1990). Yine akran grubu baskısı, benlik saygısı gibi değişkenlerinde karar verme davranışını etkilediği vurgulanmaktadır (Mann ve ark.,1989).

Üniversite gençliği, aldıkları eğitim ve geliştirdikleri potansiyel nedeniyle bir ülke ve ulusun geleceğinde söz sahibi olup, nitelikli toplum olmanın önemli bileşenlerinden biridir. Üniversite eğitimi almakta olan bireylerin kendilerini bekleyen süreçte karar verme durumuyla karşılaşacakları çok önemli konular bulunmaktadır. İş ve aile yaşamıyla ilgili alacakları kararların etkileri, hayatlarının ileriki dönemlerinde de etkilerini sürdürmeye devam edeceği gibi, içlerinden bazılarının da devlet yönetiminde ve kurumların idaresinde aldıkları kararlar da ulusun geleceğinde etkili olacaktır. Bu nedenle üniversitede eğitim gören bireylerin karar verme stratejilerinin ve mekanizmalarının anlaşılması önem arz etmektedir. Bu çalışmada, üniversite gençliğinin karar verme stratejilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma örneklemini 2013-2014 öğretim yılı Araştırmanın evreni 2013-2014 öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin çeşitli fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerden, örnekleme ise bu fakültelerden rastgele seçilmiş 117 erkek, 68 kız olmak üzere toplam 185 öğrenciden oluşmaktadır. Bu çalışmada, veri toplama aracı olarak Kuzgun (1992) tarafından geliştirilen "Karar Verme Stratejileri Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla kişisel bilgi formu oluşturulup, çalışmaya katılan öğrencilere uygulanmıştır. Kişisel Bilgi Formu, bireylerin cinsiyet, yaş ve öğrenim gördükleri fakülte ve barındıkları yerleri tespit etmek amacı ile kullanılmıştır. Dağılımın normal olup olmadığını tespit etmek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmış, Mann Whitney U testi, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları belirlenmiştir. Toplanan verilerin analizinde SPSS 17.0 programı kullanılmıştır. Karar Verme Stratejileri Ölçeğinde, mantıklı, içtepesel, bağımsız ve kararsızlık alt boyutlar olmak üzere dört karar verme stratejisi yer almaktadır. Ölçeğin

her bir alt boyutta 10 madde olmak üzere 40 madde bulunmaktadır. Ölçeğe verilen yanıtlar ise “hiç uygun değil”, “pek uygun değil”, “biraz uygun”, “uygun” ve “çok uygun” olmak üzere likert türünde yanıtlanmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarına ait iç tutarlılık katsayıları .55 ile .74 arasında olup, ölçeğin test-tekrar test yöntemi ile belirlenen güvenilirliği ise alt boyutlar açısından incelendiğinde .52 ile .86 arasında değişmektedir. Bu çalışmada Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları mantıklı karar verme alt ölçeği için .78, içtepesel karar verme alt ölçeği için .65, bağımsız karar verme alt ölçeği için .76 ve kararsızlık alt ölçeği için .64 olarak bulunmuştur.

Bulgular

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin tanımlayıcı bilgileri

Parametre	Alt Gruplar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	117	63,2
	Bayan	68	36,8
	Toplam	185	100
Yaş	18-22	96	51,9
	23 ve üstü	89	48,1
	Toplam	185	100
Fakülte	Spor Bilimleri	53	28,6
	Eğitim Fakültesi	39	21,1
	Fen-Edebiyat Fakültesi	53	28,6
	Mühendislik Fakültesi	40	21,6
	Toplam	185	100
Barınma Yeri	Öğrenci Yurdu	55	29,7
	Öğrenci Evi	91	49,2
	Ailenin Yanı	39	21,1
	Toplam	185	100

Tablo 1’de araştırma örneklemine katılan öğrencilerin cinsiyet, yaş, öğrenim gördüğü fakülte türüne göre dağılımları incelenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre dağılımda öğrencilerin 68’inin kız (%36.8), 117’sinin erkek (%63.2) olduğu görülmektedir. Araştırma örneklemine katılan öğrencilerin yaş değişkenine göre dağılımlarına bakıldığında, 18-22 yaş grubunda 96 (%51.9), 23 ve üzeri yaş grubunda ise 89 (%48.1) olduğu tespit edilmiştir. Öğrenim gördüğü fakülte türüne göre dağılımları incelendiğinde; Spor Bilimleri Fakültesindeki öğrencilerin sayısı 53 (%28.6), Eğitim Fakültesinde okuyan öğrencilerin sayısı 39 (%21.1), Fen-Edebiyat Fakültesindeki öğrencilerin sayısı 53 (%28.6) ve Mühendislik Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin sayısı ise 40 (%21.6) olarak tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan

öğrencilerin barınma yerleri incelendiğinde; 55'i (%29.7) öğrenci yurdunda, 91'i (%49.2) öğrenci evinde, 39'u (%21.1) ailesinin yanında yaşadığı tespit edilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya katılan öğrencilerin Karar verme stratejileri alt boyutlarının cinsiyete göre karşılaştırılması

Parametre	Cinsiyet	N	Ort	Ss	p
Mantıklı - Sistematiik	Erkek	117	25,95	4.228	0.338
	Kız	68	25,38	4.100	
İçtepiisel	Erkek	117	23,6	3.756	0,015*
	Kız	68	24,81	3.517	
Bağımlı	Erkek	117	24,69	3.500	0.884
	Kız	68	24,76	2.963	
Kararsızlık	Erkek	117	22,81	3.751	0,000**
	Kız	68	25,04	3.449	

Tablo 2'de araştırmaya katılan öğrencilerin karar verme stratejileri alt boyutlarının cinsiyete göre karşılaştırılması verilmektedir. Kızların "mantıklı-sistematiik" karar verme alt boyutu puan ortalaması 25.38; erkeklerin ise 25.95'dir. Mantıklı-sistematiik karar verme alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Kızların içtepiisel karar verme alt boyutu puan ortalaması 24.81; erkeklerin ise 23.60'dür. İçtepiisel karar verme stratejisi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bağımlı karar verme stratejisi puan ortalaması kızların 24.76, erkeklerinki ise 24.69 olarak tespit edilmiştir. Gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Kızların kararsızlık alt boyutu puan ortalaması 22.81, erkeklerin ise 25.04 olduğu tespit edilmiştir. Kararsızlık alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0.01$).

Tablo3. Karar verme stratejileri alt boyutlarının yaşa göre karşılaştırılması

Parametre	Yaş	N	Ort	Ss	p
Mantıklı - Sistematiik	18-22	96	26	4.482	0.348
	23 ve üstü	89	25,46	3.832	
İçtepiisel	18-22	96	23,64	4.073	0.110
	23 ve üstü	89	24,48	3.230	
Bağımlı	18-22	96	24,64	3.406	0.698
	23 ve üstü	89	24,81	3.208	
Kararsızlık	18-22	96	22,66	3.984	0,000**
	23 ve üstü	89	24,69	3.277	

Tablo 3'de bireylerin yaş gruplarına göre, karar verme stratejileri puan ortalamaları açısından aralarında fark olup olmadığını saptamak için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. 18-22 yaş grubunda olan öğrencilerin mantıklı karar verme stratejisi puan ortalaması 26; 23 yaş ve üzeri grubunda olan öğrencilerin ise 25.46'dır. Yaş gruplarına göre, mantıklı-sistemik karar verme alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. 18-22 yaş grubunda olan öğrencilerin içtepsel karar verme alt boyutu puan ortalaması 23.64; 23 ve üzeri yaş grubunda olan öğrencilerin ise 24.48 olduğu görülmektedir. Yaş gruplarına göre, içtepsel karar verme alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. 18-22 yaş grubunda olan öğrencilerin bağımlı karar verme alt boyutu puan ortalaması 24.64; 23 ve üzeri yaş grubunda olan öğrencilerin de 24.81 olduğu tespit edilmiştir. Yaş gruplarına göre, bağımlı karar verme alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. 18-22 yaş grubunda olan öğrencilerin kararsızlık alt boyutu puan ortalaması 22.66; 23 ve üzeri yaş grubunda olan öğrencilerin ise 24.69 olduğu tespit edilmiştir. Yaş gruplarına göre, kararsızlık alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p < 0.01$).

Tablo 4. Karar verme stratejileri alt boyutlarının okuduğu fakülteye göre karşılaştırılması

Parametre	Fakülte	N	Ort	Ss	p
Mantıklı - Sistemik	Spor Bilimleri	53	26.55 ^a	4.975	0.028*
	Eğitim Fakültesi	39	25.13 ^{ab}	2.913	
	Fen Edebiyat	53	24.91 ^b	4.364	
	Mühendislik	40	26.38 ^{ba}	3.621	
İçtepsel	Spor Bilimleri	53	22.53 ^a	3,92	0,000**
	Eğitim Fakültesi	39	24.87 ^b	3.326	
	Fen Edebiyat	53	23.85 ^{abc}	3.483	
	Mühendislik	40	25.50 ^{bc}	3.367	
Bağımlı	Spor Bilimleri	53	24,04	3.425	0.201
	Eğitim Fakültesi	39	24,95	3.154	
	Fen Edebiyat	53	25,09	3.301	
	Mühendislik	40	24,90	3,280	
Kararsızlık	Spor Bilimleri	53	20.98 ^a	3.954	0,000**
	Eğitim Fakültesi	39	24.13 ^b	3.002	
	Fen Edebiyat	53	24.62 ^{bc}	3,330	
	Mühendislik	40	25.35 ^{bcd}	3.034	

Tablo 4’de araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördüğü fakülteye göre, mantıklı karar verme alt boyutu puanları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Spor Bilimleri Fakültesi ile Fen Edebiyat Fakültesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($p<0.05$). Aynı harfler gruplar arasında fark olmadığını farklı harfler ise gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Öğrenim gördüğü fakülteye göre, içtepsel karar verme alt boyutu puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0.01$). Bu farklılığın ise Spor Bilimleri Fakültesi ile Eğitim Fakültesi arasında ve Spor Bilimleri ile Mühendislik Fakültesi arasında olduğu görülmektedir. Öğrenim gördüğü fakülteye göre bağımlı karar verme alt boyutu puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir ($p<0.01$). Öğrenim gördüğü fakülteye göre, kararsızlık alt boyutu puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($p<0.01$). Bu farklılığın Spor Bilimleri Fakültesi ile Eğitim Fakültesi; Spor Bilimleri Fakültesi ile Fen Edebiyat Fakültesi, Spor Bilimleri Fakültesi ile Mühendislik Fakültesi arasında olduğu görülmektedir ($p<0.01$).

Tablo 5. Karar verme stratejileri alt boyutlarının barınma yerine göre karşılaştırılması

Parametre	Barınma Yeri	N	Ort	Ss	p
Mantıklı - Sistematiik	Öğrenci Yurdu	55	25,2	4.394	0.372
	Öğrenci Evi	91	25,84	3.822	
	Ailenin Yanı	39	26,28	4.668	
İçtepsisel	Öğrenci Yurdu	55	24,42	3.695	0.448
	Öğrenci Evi	91	23,84	3.801	
	Ailenin Yanı	39	24	3.547	
Bağımlı	Öğrenci Yurdu	55	25,6	3.022	0.053
	Öğrenci Evi	91	24,49	3.430	
	Ailenin Yanı	39	24	3.204	
Kararsızlık	Öğrenci Yurdu	55	24,33	3.830	0,22
	Öğrenci Evi	91	23,44	3.795	
	Ailenin Yanı	39	23,10	3.676	

Tablo 5’de araştırmaya katılan öğrencilerin karar verme stratejileri alt boyutları barınma yerine göre karşılaştırıldığında; öğrenci yurdunda kalan öğrencilerin mantıklı-sistematiik karar verme alt boyutu puanları ortalaması 25.20, öğrenci evinde barınan öğrencilerin puanları ortalaması 25.84, ailesinin yanında yaşayan öğrencilerin puan ortalaması ise 26.28 olarak tespit edilmiştir. Gruplar arasında

istatikselsel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. İçtepesel karar verme alt boyutu puanları ortalamalarına bakıldığında öğrenci yurdunda kalan öğrencilerin 24.42, öğrenci evinde yaşayan öğrencilerin 23.84, ailesinin yanında yaşayan öğrencilerin ise 24 olarak tespit edilmiştir. Gruplar arasında istatikselsel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Bağımlı karar verme alt boyutu puanları ortalaması öğrenci yurdunda kalan öğrencilerin 25.6, öğrenci evinde barınan öğrencilerin 24.49, ailesinin yanında yaşayan öğrencilerin ise 24.33 olarak tespit edilmiştir. Gruplar arasında istatikselsel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Kararsızlık alt boyutu puanları ortalaması öğrenci yurdunda kalan öğrencilerin 25, öğrenci evinde barınan öğrencilerin 23.44, ailesinin yanında yaşayan öğrencilerin ise 23.1 olarak tespit edilmiştir. Gruplar arasında istatikselsel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Tartışma

Bu çalışmanın amacı; üniversite öğrencilerinin karar verme stratejilerini yaşa, cinsiyete, öğrenim gördüğü fakülte türüne ve barınma yerlerine göre incelemektir. Öğrencilerin karar verme stratejileri alt boyutlarının cinsiyete göre karşılaştırıldığında kızların içtepesel ve kararsızlık karar verme stratejileri alt boyutlarının erkeklere göre istatikselsel olarak daha yüksek olduğu görülmektedir ($p < 0.01$). Kadınlar fizyolojik olarak erkeklere göre çok değişken bir metabolizmaya sahiptirler. Yaşamı boyunca hormon seviyesinde meydana gelen değişimler kadınlarda duygusal süreçlerin erkeklerden daha farklı şekilde seyretmesine sebep olmaktadır. Her ay tekrarlanan bu hormonal döngü, depresif, stresli ve uyuşukluk hali gibi semptomlar oluşmasına neden olmaktadır. Bu durumun karar alma sürecinde de direk etkilerinin olması, karar almayı zorlaştırması ve daha çok anlık gelişen tepkilerle bazı kararlar almaya neden olması söz konusu olabilir. Ayrıca erkek bireyler büyüme ve yetiştirme süreci içerisinde kızlara göre daha özgür şekilde yetiştirilirler ve bu da onların karar verme alışkanlıkları üzerinde etkili olur. Kararsızlık süreci bu nedenle erkeklerde daha kısa sürebilir veya daha az yaşanabilir. Alver (2005)'de yaptığı çalışmada; kızların mantıklı-sistemik karar verme alt boyutu puan ortalaması 34,34; erkeklerin ise 34,84; İçtepesel karar verme alt boyutu puan ortalaması kızlarda 26,25; erkeklerin ise 27,77; bağımsız karar verme alt boyutu puan ortalaması kızların 29,12, erkeklerin ise 30,75; kararsızlık alt boyutu puan ortalamasının ise kızların 24,14; erkeklerin ise 23,93 olduğunu tespit etmiştir. Tiryaki (1997) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı

çalışmasında kız öğrencilerin içtepisel karar stratejisini erkeklerden daha fazla kullandıkları sonucunu tespit etmiştir. Bu bulgu bizim çalışmamız ile paralellik göstermektedir. Köse (2002) ve Taşdelen (2002) üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmalarında cinsiyete göre karar stratejileri açısından anlamlı bir fark tespit etmemişlerdir. Osipow ve Reed (1985) yaptıkları çalışmada, karar verme durumunda erkeklerin, kadınlara göre daha fazla kararsız olduğunu belirtmektedirler. Levis (1981) ise çalışmasında erkeklerin, kızlardan daha içtepisel karar verdiklerini belirtmiştir. Bu bulgular ise bizim araştırmamızı desteklememektedir.

Akıntuğ ve Birol'un (2011), lise öğrencileriyle yaptıkları çalışmada katılımcıların %49.7 (n=83)'si kız, %50.3'ü (n=84) erkek öğrencidir. Öğrencilerin mantıklı karar verme karar verme stratejinin puan ortalamasını 26.38, içtepisel karar verme stratejisini 22.40, bağımlı karar verme stratejisini 20.97 ve kararsız karar verme stratejisini ise 19.64 olarak tespit etmiş ve karar verme stratejileri alt boyutlarından en çok mantıklı karar verme stratejisini kullanarak karar verdiklerini belirtmiştir.

Öğrencilerin karar verme stratejileri alt boyutlarının yaşa göre karşılaştırıldığında 23 ve üzeri yaş grubunda olan öğrencilerin kararsızlık alt boyutları puan ortalamaları 18-22 yaş grubundaki öğrencilerin puan ortalamalarına göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu görülmektedir ($p<0.01$). Yaş gruplarının karakteristiği göz önüne alındığında yaşla birlikte gelen farklı sosyal statü ve sorumlulukların daha önce olmadığı kadar çok olması, gelecekle ilgili kararların bir an önce alınmasının gerekliliği ve bu kararların çoğunun dönüşünün olmayacağı, yapılan hatanın telafisinin güç olacağı yönündeki telkin ve bildirimler yaşça daha büyük yaş grubundaki gençlerin kararsızlığını açıklayabilir. Alver (2005), yaşa göre karar verme stratejilerinin alt boyutlarını incelediğinde ise; mantıklı-sistemik karar verme alt boyutu puan ortalamasını 17-21 yaş grubunda olan öğrencilerde 35,57, 22-33 yaş grubunda olan öğrenciler de ise 33,47 olarak bulmuştur. İçtepisel karar verme alt boyutu puan ortalaması 17-21 yaş grubunda olan öğrencilerin 27,03; 22-33 yaş grubunda olan öğrencilerin ise 27,22 olarak bulunmuştur. Kararsızlık alt boyutu puan ortalaması 17-21 yaş grubunda olan öğrencilerin 25,04; 22-33 yaş grubunda olan öğrencilerin ise 22,77 olarak tespit edilmiştir. Bağımsız karar verme alt boyutu puan

ortalamasını 17-21 yaş grubunda olan öğrencilerde 29,74; 22-33 yaş grubunda olan öğrencilerde ise 30,43 olarak tespit etmiştir.

Karar verme stratejilerinin mantıklı karar verme, içtepisel ve kararsızlık alt boyutları puan ortalamaları bakımından fakülteler arasında anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur ($p < 0.05$). Spor Bilimleri Fakültesi ve Fen Edebiyat Fakültesi öğrencileri arasında mantıklı sistematik karar verme stratejisi bakımından ve Spor Bilimleri Fakültesi ile diğer tüm fakülteler arasında kararsızlık alt boyutu bakımından anlamlı farklılık söz konusudur. Spor bilimleri fakültesindeki öğrencilerin mantıklı sistematik karar verme alt boyutu puanlarının yüksek, içtepisel ve kararsızlık alt boyutu puanlarının düşük olduğu görülmektedir. Spor faaliyeti ve karşılaşması, her saniyesinde sürekli değişen oyun dengesine sahip, karşıt güçlerin birbirlerine karşı üstün duruma gelmek için bir çok stratejiyi aynı anda geliştirdiği, bunların içinden en uygun seçeneğe en çabuk şekilde karar verdiği, saldırı ve hücum organizasyonlarına karşı anında önlem almak zorunda olduğu son derece kompleks mücadelelerdir. Bu süreç, erken yaştan itibaren uzun yıllar boyunca branşlarında zorlu antrenman aşamalarından geçip, üst düzey müsabakalarda yarışan Spor Bilimleri Fakültelerinde okuyan öğrencilerin hızlı düşünme, seçenekleri doğru analiz etme, kararlarını en çabuk biçimde verme gibi yeteneklerinin üst düzeyde gelişmesine neden olur. Elde edilen bulguyu bu etkiye dayandırabiliriz. İçtepisel karar verme alt boyutunda da Eğitim Fakültesi öğrencileriyle Spor bilimleri Fakültesi öğrencileri arasında anlamlı fark söz konusudur. Spor Bilimleri Fakültesinde okuyan öğrencilerin içtepisel karar verme puanları Eğitim Fakültesi öğrencilerinden daha düşük durumdadır. İçtepisel karar verme, seçenekler üzerinde yeterince düşünmeden, alternatifleri değerlendirmeden, içten geldiği gibi, anında karar verme durumudur. Sportif aktivitelerin ve yarışmaların gerektirdiği düşünme süreçleri, bu tür bir karar verme tercihini desteklemez. Sportif aktivite esnasında her ne kadar hızlı karar verme söz konusu ise de bu, karar verme işleminin altyapı olarak karmaşık bir süreçten geçtiği gerçeğini değiştirmez. Bu nedenle içtepisel karar verme stratejisi Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin daha az başvurduğu bir stil olabilir.

Sonuç

Sonuç olarak; çalışmamızda kızların erkeklere göre daha çok içtepisel karar verdiklerini ve kararsızlık alt boyutunda da erkeklerden daha yüksek oldukları görülmüştür. 23 ve üzeri yaş grubunda olan öğrencilerin kararsızlık alt boyutunun, 18-22 yaş grubundaki öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrenim görülen fakülteye göre; mantıklı-sistemik karar verme, iç tepisel karar verme ve kararsızlık alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu görülmüş bu durum öğrenim görülen fakültelerin karar verme stratejileri üzerinde önemli bir etkisinin olduğunu göstermiştir. Barınılan yerin ise karar verme stratejileri üzerinde bir etkisine rastlanmamıştır.

Kaynaklar

- Akıntuğ Y., Birol C. (2011). Lise öğrencilerinin mesleki olgunluk ve karar verme stratejilerine yönelik karşılaştırmalı analiz. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 41, 1-12.
- Alver B. (2005). Psikolojik danışma ve rehberlik eğitimi alan öğrencilerin empatik beceri ve karar verme stratejilerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Muğla Üniversitesi SBE Dergisi. 14, 19-34.
- Byrness J.P. ve McClenny B. (1994). Decision making in young adolescents and adults. Journal of Experimental Child Psychology, 58, 359-388.
- Brown J. ve Mann L. (1990). The relationship between family structure and process variables and adolescent decision making. Journal of Adolescence, 13, 25-37.
- Budak S. (2000) Psikoloji Sözlüğü. Bilim ve Sanat Yayınları. Ankara.
- Ersever H.Ö. (1996). Karar verme becerileri kazandırma programının ve etkileşim grubu deneyiminin üniversite öğrencilerinin karar verme stilleri üzerindeki etkileri. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erözkan E. (2011).Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar stratejileri. Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 3, 60-74.
- Friedman A.I., Mann L. (1993). Copingpatterns in adolescent decision making: an İsraili-Australian comparision. Journal of Adolescence, Vol: 6, 187-199.
- Köse, A. (2002). Psikolojik danışma ve rehberlik birinci sınıf öğrencilerinin cinsiyet ve algılanan sosyo-ekonomik düzey açısından psikolojik ihtiyaçları ve karar verme

stratejilerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kuzgun Y. (1992). Karar stratejileri ölçeği; Geliştirilmesi ve standardizasyonu. VII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Kuzgun Y. (2005). PDR'de kullanılan ölçekler.1. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Lewis C. (1981). How adolescents approaches decisions: changes over grades seven to twelve and policy implications. Child Development. Stanford University, 52, 538-544.

Mann L., Hormoni R., Rover C. (1989). Adolescent decision making: the development of competence. Journal of Adolescence, 12, 265-278.

Osipow S.H., Reed R. (1985). Decision making style and career in decision in college students. Journal of Vocational Behavior, 27, 368-373.

Payne J.W., Bettman J.R. ve Johnson E. J. (1993). The Adaptive Decision Maker. Cambridge University Press: New York, 330.

Phillips S.D., Paziienza N.J. ve Ferrin H.H. (1984). Decision-Making Styles and Problem-Solving Appraisal. Journal of Counseling Psychology. 31(4), 497-502.

Taşdelen A. (2002). Öğretmen adaylarının farklı psiko-sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri. Doktora tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Tiryaki M.G. (1997). Üniversite öğrencilerinin karar verme davranışlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.